

Seznam příloh

Příloha I: Zadání výzkumu – dotazník

Příloha II: Seznam škol, na nichž byl prováděn výzkum

Příloha III: Návrhy aktivizačních cvičení vhodných pro výuku zdvořilosti

6) V následující tabulce zaškrtněte, na která témata v rámci výchovy zdvořilosti kladete největší důraz:

(5 – nejdůležitější, 1 – nejméně důležité)

výběr z prostředků řečové etikety	1	2	3	4	5
mluvnické aspekty sloves (užití záporu, kondicionálu, modálních sloves)					
tykání/vykání					
oslovení					
pozdravy					
děkování					
remediální výpovědi (omluvy, prosby o odpuštění, žádosti o dovolení)					
grafické prostředky (velká písmena u zájmen při psaní dopisů apod.)					
zvukové prostředky (intonace)					
neverbální prostředky (upozornění na nezdvořilé projevy – skákání do řeči, zívání v průběhu řeči, posměšky)					

7) Zpracovává Vaše učebnice problematiku zdvořilosti uspokojivě? Splňuje Vámi očekávané cíle?

- Ano, obsahuje vhodné a motivující otázky a úkoly s praktickým zaměřením.
- Jsem spokojen/spokojena, ale jsem si vědom/vědoma nedostatků.
- Vůbec ne, při přípravě hodin používám vhodnější učebnice a doplňkové materiály, kde je problematika zdvořilosti zpracována efektivněji. Prosím, uveďte názvy:

8) Používáte nějaké vlastní ověřené výukové metody, jak vychovávat žáky na 2. stupni ZŠ k jazykové zdvořilosti? Jaké?

9) Jak jinak než pomocí učebnice žáky motivujete ke zdvořilosti? (Např.: K žákům se chovám zdvořile, oslovuji je křestním jménem, příkladně děkuji atd.)

Příloha II

Seznam škol, na nichž byl prováděn výzkum:

Gymnázium Příbram, Legionářů 402

Gymnázium Joachima Barranda Beroun, Talichova 824, Beroun 2

2. ZŠ a MŠ Beroun, Preislerova 1335, Beroun

ZŠ Beroun – Závodí, Komenského 249, Beroun

ZŠ Havlíčkův Brod, V Sadech 560, Havlíčkův Brod

ZŠ a MŠ Králův Dvůr – Počaply, Tyršova 136, Králův Dvůr-Počaply

ZŠ Prachovická, Prachovická 340, Praha 9 – Vinoř

ZŠ Ratibořická, Ratibořická 1700, Praha 9 – Horní Počernice

ZŠ Loděnice, Školní 255, Loděnice u Berouna

Příloha III

Aktivita č. 1

Ročník: jakýkoliv ročník na druhém stupni ZŠ

Mezipředmětové vztahy: občanská výchova

Cíl: Na základně zhlédnutí ukázky z filmu *Lepší už to nebude* žáci identifikují porušování zdvořilostních zásad v dialogu mezi hlavními protagonisty a zároveň je opravují.

Žáci poznají, jaké zdvořilostní zásady jsou zapotřebí při návštěvě restaurace, obchodu a v mezilidských vztazích obecně.

Pomůcky: film *Lepší už to nebude* (1997), přehrávač (DVD, počítač apod.)

Postup:

- 1) Žáci ve dvojici a posléze s učitelem diskutují následující otázky:

Vysvětlíte termín „poklona“.

Zamyslete se nad tím, kdy jsi naposledy složil/a někomu poklonu. Čeho se týkala a jak jsi ji pronesl/a?

K čemu může být poklona dobrá? Kdy naopak může člověku uškodit?

- 1) Učitel žákům promítne zhruba pětiminutové ukázky z amerického filmu *Lepší už to nebude* z roku 1997. Žáci vypracují tyto úkoly:

Vypište jednotlivé situace, ve kterých se Melvin chová či komunikuje nezdvořile.

Vypište situace, ve kterých se ostatní postavy (Carol, číšník a prodavač) chovají zdvořile.

Napište nový scénář pro film, kde by Melvin dodržoval zásady zdvořilosti.

Přepis dialogů z ukázky filmu *Lepší už to nebude*

Postavy: Melvin Udall
Carol Conellyová
číšník
prodavač oblečení

První scéna (časový úsek: 01:29:50 – 01:30:50)

Melvin a Carol jdou na večeři do mořské restaurace. Právě vešli dovnitř a chtějí si objednat stůl.

Číšník: „Dobrý večer.“

Melvin: „Ahoj, máte kraby, že jo?“

Carol: „Neptejte se každého.“

Melvin: „Ptám se jen jeho. Můžete odpovédět? Už jsme to vyřešili.“

Číšník: „Ehm, ano, máme... Óó, dám vám kravatu a sako.“

Melvin: „Cože?“

Číšník: „Musíte mít kravatu a sako, nějaké vám půjčím.“

Číšník přinese sako a nabízí ho Melvinovi.

Melvin: „Né, tohle si neobleču. Kdyby vás náhodou zajímalo proč, nehodlám tu chytit svrab a neštovice –“

Carol: „Taková nóbl restaurace. Jistě je pokaždé dáte vyčistit, vidíte?“

Číšník: „O tom pochybuji.“

Melvin: „Počkejte tady!“

Melvin odchází a nechává Carol v restauraci samotnou.

Druhá scéna (časový úsek: 01:30:58 01:31:16)

Melvin si rychle jede koupit zbrusu nové sako a kravatu do luxusního obchodu.

Prodavač: „Dobrý večer.“

Melvin: „Potřebuju kravatu a sako.“

Prodavač: „Tak pojd'te dál.“

Melvin: „Ne!“

Prodavač překvapeně: „Ne?“

Melvin jen ukáže: „Tamto a tuhle kravatu.“

Třetí scéna (časový úsek: 01:33:00 – 01:34:22):

Melvin se vrací zpět do restaurace v novém saku a kravatě, Carol na něj mezitím čeká na baru.

Carol: „Páni, vypadáte tak se – . Vypadáte skvěle. Vypadáte skvěle!“

Melvin usadí Carol ke stolu.

Carol: „Zatančíme si?“

Melvin: „Přemýšlel jsem o tom, když jste to říkala.“

Carol: „No a?“

Melvin: „Ne! – Není to zvláštní, já musím kupovat nový oblek a vás sem pustí v domácích šatech. To nechápu.“

Carol se zvedá od stolu a je na odchodu.

Melvin: „Co? Ne, počkejte, počkejte, kam jdete? Proč? Já – totiž –já jsem to tak nemyslel. No tak, posaďte se. Můžete mi klidně vynadat, ale hlavně se posaďte, proboha.“

Carol: „Složte mi poklonu, Melvine, potřebuju ji. Rychle. Nemáte ponětí, jak se mě dotklo to, co jste právě řekl.“

Melvin: „Zrovna ve chvíli, kdy člověk zjistí, že vás potřebuje, naštveté se a jdete pryč. Vždycky!“

Carol: „Poklona je, když o tom druhým řekneme něco hezkýho. Teď, nebo nikdy.“

Melvin: „Dobře.“ (...) „Kvůli vám se chci polepšit.“

Carol dojatě: „Větší poklonu jsem si snad ani nemohla přát.“

Aktivita č. 2

Ročník: jakýkoliv ročník na druhém stupni ZŠ

Mezipředmětové vztahy: anglický jazyk, občanská výchova

Cíl: Žáci si uvědomí kulturní rozdíly při vyjadřování zdvořilosti.

Pomůcky: obrázek z *The How To Be British Collection*, česko-anglický a anglicko-český slovník

Postup:

- 1) Žáci si pozorně prohlédnou dva níže obrázky, mají za úkol texty s pomocí anglicko-českého slovníku přeložit do českého jazyka a vysvětlit pointu.
- 2) S pomocí slovníku žáci přeloží doslovně přejaté slovo *džentlmen (gentleman)* a vypíše jeho povahové rysy.
- 3) Na závěr žáci vypisují, které situace každodenního života vyžadují chování džentlmena (např. při jízdě v MHD, na plese apod.) Žáci s učitelem vyberou pět nejzásadnějších situací a následuje inscenace scének, ve kterých bude džentlmenské chování předvedeno v praxi.

Obrázek k aktivitě č. 2

Řešení pracovního listu č. 1

1) Překlad:

Obrázek č. 1: *Pomoc!*

Obrázek č. 2: *Promiňte, pane. Moc se omlouvám, že Vás ruší, ale přemýšlel jsem, zda by Vám nevadilo mi na chvíli pomoc, pokud to pro Vás samozřejmě nebude veliký problém.*

2) Obrázek ukazuje, že angličtí gentlemani jsou pyšní a zvyklí, že se s nimi jedná uctivě a zdvořile.

3) individuální řešení

Aktivita č. 3

Ročník: 6. a 7. ročník

Mezipředmětové vztahy: občanská výchova, rodinná výchova

Cíl: Žáci se naučí, jaké zdvořilostní zásady dodržovat v prostředí školy.

Pomůcky: příloha *Nový školní řád*

Postup:

Tato aktivita je vhodná např. i pro třídnickou hodinu na začátku školního roku, kdy žáci na základě upraveného školního řádu diskutují o zdvořilém chování k sobě navzájem, k učitelům a k dalším zaměstnancům školy. Na závěr žáci spolu s učitelem zformulují vlastní deset zásad, které považují za zdvořilé.

Příloha k aktivitě č. 3

Nový školní řád

1. Žák do školy chodí, kdy chce. Nejlépe během vyučování.
2. Vstoupí-li do třídy ředitel nebo jiná povolaná osoba, pozdraví student lehkým kývnutím hlavy a sundá nohy ze stolu.
3. Ze třídy odchází student libovolně, bez omluvy.
4. Při vyučování leží na lavici, nehraje-li ovšem karty.
5. Není-li student spokojen s výsledkem a známkou, dá to najevo hlasitými výkřiky. Nehvízdá však na prsty, aby nevzbudil spící spolužáky.
6. Osoby, které potká na chodbách, pozdraví hlasitým: „Nazdar!“. Zásadně se nepřezouvá.
7. Je-li student podrážděn, předseda třídy včas upozorní učitele, aby žáka dále nedráždil.
8. Student ignoruje všechny učitele, ale nebije je. A když ano, tak ne po hlavě.
9. Při písemném zkoušení opisuje z taháku nebo od spolužáků.
10. Na konci roku poděkují učitelé žákům za výdrž. Poté si žáci rozeberou školu.

Odkazy:

Nový školní řád: [online] c 2014, dostupné z <http://lentilkolka.blog.cz/0801/vtipny-skolni-rad>

Obrázek How To Be British: [online] c 2014, dostupné z

<http://joeingermany.wordpress.com/2011/04/06/british-politeness-vs-german-directness/>